

Praatkruid

Informatieblad van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Winter 2021- 2022

Bestuur

Voorzitter	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Secretaris	Gerard Lijten	040-2540904 06-20771867	ivn.vev@gmail.com
Penningmeester	Paul Olijslagers	040-2541790	paholijslagers@onsbrabantnet.nl
Ledenadministratie	Paul Olijslagers	06-38485115	paholijslagers@onsbrabantnet.nl
Leden	Paméla Freriks	06-21206899	pamela.freriks@upcmail.nl
	Claudia Stoldt	06-41917390	claudia@detuinfluiter.com

Werkgroepen

Landschap en milieu	Rein Kieviet	040-2530168	reinkieviet@chello.nl
Natuurpaden	Dré Verhagen	040-2051929	dreoers@gmail.com
Cursussen	Jannie Landa	06-51403216	jannielanda1@gmail.com
Vogels	Heine van Maar	040-2534269	heine.vanmaar@planet.nl
Water	Tineke Lous	040-2544926	t.lous@hccnet.nl
Vlindertuin	José van Lieshout	040-2538271	josevanlieshout@kpnmail.nl
Documentatiecentrum	Harrie Kessler	040-2532079	hpekessler@gmail.com
Jeugd IVN	Heine van Maar	040-2534269	heine.vanmaar@planet.nl
	Etje Hendrikkx	040-2300815	etjehendrikkx@gmail.com
Wandelroute netwerk	Rien de Schipper	06-51579996	rien.de.schipper@gmail.com
Tentoonstelling	Etje Hendrikkx	040-2300815	etjehendrikkx@gmail.com
Scholenwerk	Marian Kessler	040-2532079	kesselermj@gmail.com
Publiek en Publiciteit	Gerard Lijten	040-2540904	gerard.lijten@planet.nl
Planten	Eugenie Verstegen		eugenie.verstegen@gmail.com
Vleermuizen	Dré Verhagen	040-2051929	dreoers@gmail.com
KLE	Thea den Otter	040-2532913	tdenotter10@kpnmail.nl
Kinderdoe	Petra van Leeuwen	040-2114070	petravleeuwen@upcmail.nl
Communicatie	Leny Westeijn	040-8795005	ivn.vev.communicatie@gmail.com
Duurzaamheid	Ellen van Beek	06-24537008	ellen.vbk@gmail.com
Gebiedsbeschrijvingen	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Insecten	Wil Janssen	040-2550242	wil_janssen@kpnmail.nl

IVN

Veldhoven Eindhoven Vessem

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Veldhoven, Eindhoven en een deel van de gemeente Eersel (de kernen Vessem, Knegsel en Wintelre).

De afdeling is ontstaan door samenvoeging van IVN Veldhoven-Vessem en IVN Eindhoven in 2013 en heeft ca. 300 leden. Ons doel is om met onze activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. Bovendien willen we de kennis bij het publiek hierover vergroten. Met diverse activiteiten zorgen wij voor bescherming en ontwikkeling van de natuur in ons werkgebied.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kost per jaar € 24,00. Huisleden (andere gezinsleden die op hetzelfde adres wonen) betalen jaarlijks € 5,-. Als (huis)lid krijgt u korting bij onze cursussen en kunt u deelnemen aan alle ledenactiviteiten. Jeugdleden betalen € 32,00 per jaar. Scholen betalen een vaste contributie van € 40,00 per jaar.

D'n Aard

Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven 040-2549279
Beheer, onderhoud, reserveringen: Paul Olijslagers
06-38485115 of paholijslagers@onsbrabantnet.nl

Praatkruid

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem - winter 2021

Ontmoeten

Ik heb het er al eens eerder over gehad, de behoefte die wij als bestuur hebben om in contact te komen met onze leden. En dan vooral die leden die we (nog) niet tegenkomen in onze werkgroepen. We zijn nu gestart met ontmoetingen en we doen dit kleinschalig in groepjes van 8 personen met twee bestuursleden zodat ieder ruim tijd heeft om zijn verhaal te doen. Wat ons betreft is het doel tweërlei, ten eerste laten we zien wat er bij ons allemaal te halen is in de verschillende werkgroepen en ten tweede horen wij als bestuur wensen en ideeën waarmee we verder kunnen.

Dinsdag 9 november was de eerste bijeenkomst, de try out zogezegd. Claudia en ondergetekende hebben aan deze avond een heel positieve herinnering. Het was gewoon een heel leuke avond. De uitgenodigde leden waren stuk voor stuk enthousiast over dit initiatief en ook verrast over het scala aan mogelijkheden dat onze vereniging biedt. Ik maak me sterk dat we gaan merken dat deze mensen zich gaan laten zien. In ieder geval is hun IVN-gevoel versterkt. We gaan hier dus beslist verder mee. Die leden die hun belangstelling voor zo'n bijeenkomst willen uitspreken, nodig ik hierbij uit om mij hierover een mail te sturen - jos.bruijn@kpnmail.nl -. We gaan dan zo snel mogelijk plannen (uiteraard even zien wat voor hobbels corona opwerpt...).

Elkaar weer eens spreken en ideeën uitwisselen, die gedachte leeft ook bij een groepje onder aanvoering van Leny Westeijn dat zich met de nazorg van de laatste gidsopleiding bezighoudt. Ook zij zijn begonnen met groepsgesprekken ("gewoon samen een koffietje drinken") om de banden weer eens aan te halen na twee coronajaren waarin we te weinig samen hebben kunnen doen. Een uitstekend initiatief dat wat mij betreft de start is van meer gezamenlijke activiteiten.

Ik wil jullie hierbij allemaal oproepen om het IVN-gevoel te versterken door elkaar ook weer eens op te zoeken en plannen te gaan maken voor de toekomst.

Ik wens jullie een verfrissende winter.

Jos de Bruijn

Presentatie van de werkgroepen aan nieuwe leden

Inhoud

- 4 Behoud van het koepeltje
Trainen begeleiders
- 5 Nieuwjaarsviering en ALV
- 6 Even voorstellen
Natuuractie(f)
- 8 Zweefvliegen in Veldhoven
- 9 Wilgen knotten
- 10 Herfstwandeling Eckartdal
- 11 Plantenwerkgroep op de Stratumse heide
- 12 Wandeltip: De Scheeken,
Boskant
- 13 Kinderdoe in het Heempark
Rubriek IVN ook in Groot
Eindhoven
- 14 vogeltjes voeren
Feest in de vlindertuin
- 15 Toekomstig schoolplein
Tiny Forest, groene oase in de
stad

Foto's voorpagina:

Koningsmantel, Foto Etje
Hendrikkx

Natuurwerkdag in het Dommel-
dal, Foto: Thea den Otter

Colofon

Redactie:

etjehendrikx@gmail.com

Naam: Etje Hendrikx

Behoud van het Koepeltje

JOHAN VAN ZIJLL LANGHOUT

Begin 2021 kwam het verzoek van Comité Veldhoven 100 om ideeën aan te leveren voor acties om te vieren dat Veldhoven 100 jaar bestaat.

Ik stuurde er twee in: Fietstocht Monumenten in het groen (goedgekeurd en uitgevoerd) en de actie tot behoud van het Koepeltje (afgewezen, past niet in het plan).

Daarna heb ik de gemeente benaderd met enkele vragen: Kunnen we het Koepeltje bereikbaar maken met een openslaand hekje bij het picknickbankje? Kunnen we een wandelroute uitzetten?

Kunnen we het Koepeltje opknappen en tot verder vervalt beschermen? Kunnen we het op de gemeentelijke monumentenlijst plaatsen?

Toen ben ik met een onderzoek gestart:

Contact gezocht met Vereniging Erfgoedhuis (Louis, Tiny), met SHEC (Jacques), met IVN (Dré, Gerard), met Henri van Abbe stichting (Jos), met Ouderenbond Oerle (Harry), Veldhovens Weekblad (Tonnie, interview), Vertelclub Veldhoven (Lisette), Dochter van voorm. eigenaar Vorpaget, Gemeente Veldhoven (Mirjam).

Tenslotte heb ik een filmpje gemaakt en op YouTube geplaatst (Het luthof van de zusters van liefde uit Oerle) met meer informatie over het Koepeltje en het natuurgebied er omheen. Zie <https://youtu.be/udCDKNw8rSc>

Op 11 okt.2021 werd ik uitgenodigd voor een gesprek op het gemeentehuis. Met mij mee gingen Louis en Tiny (Erfgoedhuis), de gemeente was vertegenwoordigd door Mirjam, Annette en Wendy

(cluster Ontplooiing, beleidsmedewerker Erfgoed)

Samenvatting van het gesprek:

-De grond is grotendeels van de gemeente, evenals het Koepeltje

-De gemeente beheert het terrein met schapen (tegen o.a. de Jap. Duizendknoop)

-Het is beschermd natuurgebied; er leven beschermde diersoorten zoals de kerkuil

-Een natuurwaarden onderzoek kost veel geld. Daarna kan je ontheffing vragen.

Het Koepeltje, Foto Johan van Zijll Langhout

Trainen van begeleiders natuurwandeling

JANNIE LANDA

In september zijn we gestart met een nieuwe training voor begeleiders van een natuurwandeling. Deze was bedoeld voor mensen die het plan hebben om in één van de afdelingen een wandeling in een gebied te begeleiden. Het gaat om IVN Valkenswaard-Waalre, IVN Bergeijk-Eersel, IVN Kempenland- West en IVN Veldhoven Eindhoven Vessem.

Voor onze regio was dit een nieuwe opzet, waarbij we er naar streefden om laagdrempelig te zijn. Een aantal elementen van de natuurgidsenopleiding van het IVN waren er in verwerkt, zoals een eigen 'adoptiegebied' en veel zelfwerkzaamheid. We besteden veel aandacht aan de vraag: hoe doe je dat nu, zo'n wandeling begeleiden? Wat moet je echt per se weten en wat kan je als achtergrond- en extra materiaal gebruiken? Er wordt veel geoefend. De training loopt tot juni 2022, dus er moet hard gewerkt worden. Dat lijkt wel goed te zitten.

De groep is enthousiast en leergierig. De deelnemers doen al actief mee aan het volgen van bestaande excursies en sommigen lopen zelfs al stage bij afdelingen door bij onderdelen van een wandeling een praatje te houden. We gaan de training tussentijds en achteraf natuurlijk goed evalueren. Brengt het de deelnemers wat ze nodig hebben? Waar kan het nog beter? We hebben nu niet alle belangstellenden kunnen plaatsen en we zullen een vorm gaan zoeken om degenen die nu op een wachtlijst staan bij de IVN afdelingen te betrekken.

Nieuwjaarsviering en ALV

GERARD LIJTEN

Nieuwjaarsviering

Vanwege de, momenteel, alsmaar oplopende coronabesmettingen en daarop volgende maatregelen is het zeer onwaarschijnlijk dat de nieuwjaarsviering op 4 januari door kan gaan. Met pijn in het hart hebben we daarom besloten om de viering nu al af te blazen.

Hopelijk krijgen we in 2023 een nieuwe kans!

De jaarvergadering, nu nog gepland op 22 februari, laten we in principe in de agenda staan. Mocht ook die niet door kunnen gaan in D'n Aard, dan zullen we die uitstellen naar een latere datum. We hebben daarvoor tot uiterlijk 31 juni de tijd. Alleen in het uiterste geval wijken we uit naar een online vergadering. Houdt daarvoor de nieuwsbrief in de gaten.

Berkenzwam Foto: Etje Hendrikk

Voorlopige agenda ALV

Dinsdag 22 februari 2022, 20:00 uur, D'n Aard

1. Opening, afmeldingen, vaststellen agenda
2. Bestuursmededelingen
3. Verslag ALV 20 april 2021 (gepubliceerd in het Praatkruid Lente 2021)
4. Rondvraag
5. Jaarverslag 2021 (secretaris)
6. Financiën (penningmeester)
  - a. Financieel verslag 2021
  - b. Verslag kascommissie
  - c. Décharge penningmeester
  - d. Begroting 2022
7. Bestuursverkiezing: Paul Olijslagers treedt af vóór het einde van zijn bestuurstermijn. Het bestuur draagt één nieuwe kandidaat voor: Cor van Leeuwen (hij stelt zich elders in dit Praatkruid voor)
8. Benoeming kascommissie
9. Ontwikkeling ledenbestand (secretaris)
10. Plannen voor 2022
11. Rondvraag
12. Sluiting van de vergadering

Na de vergadering zijn alle leden uitgenodigd voor de traditiegetrouwe "borrel" onder het genot van een drankje en een hapje.

Het concept jaarverslag van IVN VEV 2021 kan een week voor de ALV op verzoek ontvangen worden via een mailtje aan het secretariaat: ivn.vev@gmail.com.

Rooster van aftreden

Bestuurslid	Gekozen	Herkozen	Aftredend
Gerard Lijten	2016	2019	2023
Paul Olijslagers	2017	2020	2022
Jos de Bruijn	2019		2023
Paméla Freriks	2020		2024
Claudia Stoldt	2020		2024

Even voorstellen: Cor van Leeuwen

COR VAN LEEUWEN

Graag wil ik mij aan jullie voorstellen. Mijn naam is Cor van Leeuwen en ik ben nu bijna 63 jaar. Wij wonen sinds 2005 in Veldhoven in de wijk Heikant. Ik ben opgegroeid op het platteland als zoon van een molenaar. De natuur zit als het ware in 'mijn DNA'.

Door mijn werk, ik ben werkzaam als financieel manager, heeft 'mijn DNA' in de afgelopen jaren maar amper de kans gehad om zich te manifesteren.

Toen ik de oproep voor de functie van penningmeester en ledenadministrateur voor de IVN Veldhoven Eindhoven Vessems zag, was dat voor mij de trigger om mij als kandidaat aan te melden.

Ik kan hierin mijn werkervaring gebruiken en ik kan hierin mijn 'natuurlijke DNA' de ruimte geven, die het de afgelopen jaren nog maar weinig heeft gehad.

Mijn hobby's zijn allereerst tuinieren, waarbij ik in eerste instantie laat groeien wat er opkomt, totdat ik weet wat voor plant het gaat worden. Daarnaast fiets ik graag in de groene omgeving rondom mijn woonplaats. En tenslotte rijd ik paard, het liefst buiten in het bos en over de hei.

Ik heb gezien op de website van IVN Veldhoven Eindhoven Vessems en op de website van IVN Landelijk, dat ervoor mij nog veel te ontdekken, te bewonderen en te doen is, in de natuur en in het belang van de natuur. Graag wil ik daaraan mijn bijdrage leveren.

Natuuractie(f) helpt ezels

ETJE HENDRIKX EN HANS REIJNDERS

Al zo'n zeven jaar organiseren we met een groepje vrijwilligers van IVN VEV activiteiten voor bedrijven. Wij zoeken samen met de gemeente Veldhoven geschikte locaties en regelen het gereedschap en de koffie. De groepjes komen meestal in teamverband als een teamuitje. Er zijn groepen die al voor het vierde jaar zich aanmelden. De meeste mensen komen via ASML. Zij mogen een dag per jaar in 'de baas z'n tijd' vrijwilligerswerk doen. Dit jaar hebben zich ook enkele groepen van Philips aangemeld via Samen voor Eindhoven. Dat is een organisatie die bemiddelt tussen bedrijven en vrijwilligersorganisaties.

Vlasroot

De eerste jaren werkten we bij de Vlasrootvennen. Nu zijn daar nog steeds jaarlijks enkele scholen actief. Zij trekken de kleine dennetjes en berkjes eruit, voordat ze groot worden. Heel belangrijk werk en de heide tiert er welig bij. Hier zal altijd werk blijven voor jong en oud, want heide is nu eenmaal geen eindstation in de natuur. Het is een cultuurlandschap wat dus ook continu aandacht nodig heeft.

De Sprankel:

Ten westen van de Turfweg was het vroeger een bos, voordat de hoogspanning aangelegd werd. Dit deel is van grote archeologische waarde, grondbewerking of berijden met zwaar materieel is niet toegestaan door RCE. Dit gebied kunnen we niet machinaal bewerken om te voorkomen dat uitgelopen stronken of zaailingen (voornamelijk Amerikaanse eik) te hoog worden onder het tracé. Begrazing lijkt de enige oplossing.

In het oostelijk deel komt de heidevorming al op gang. Om te voorkomen dat de heide verdrongen wordt, is het noodzakelijk om boomvormers te verwijderen of af te laten grazen.

Uiteindelijk willen we onder het gehele tracé een heide-schraal grasland gebied ontwikkelen. Dat gaan we versnellen door het opbrengen van heideplagsel en het weghalen van boompjes. Er zijn drie afgerasterde gebieden. De twee oostelijke begrazen we in de zomer en de andere in de winter. In het oostelijk deel komt namelijk de levendbarende hagedis (en mogelijk de zandhagedis) voor en die willen we in die periode niet verstoren.

Zandhagedis Foto: Gerard Lijten

Levendbarende hagedis Foto: Gerard Lijten

Begin 2021 is de gemeente gestart met het project heideherstel De Sprankel. Het doel is om in een aantal jaar een heide- en bosgebied te ontwikkelen met vele bijzondere plant- en diersoorten. In het project moet de gemeente rekening houden met andere partijen, zoals netbeheerder TENNET. In het gebied onder de hoogspanningsmasten aan de Turfweg moet de beplanting laag blijven, om te voorkomen dat vonken van de stroomkabels overslaan. Het westelijke deel van het gebied is van hoge archeologische waarde. Daarom doen we beheer en onderhoud hier zo veel mogelijk zonder machines. Het doel is dat hier struikheide en andere planten gaan groeien die het goed doen op heidegrond. Omdat onze activiteiten heel precies uitgevoerd kunnen worden, boompje voor boompje, is dit een ideale locatie voor de activiteiten van Natuuractie(f) deze winter.

Vele plant- en diersoorten

In het projectgebied De Sprankel komen verschillende overgangen van droge heide naar bos. Hierdoor kunnen verschillende plant- en diersoorten zich beter ontwikkelen. Bijvoorbeeld de geelgors, levendbarende hagedis, kruipbrem, grote bremraap, zandblauwtje en diverse insecten. Van enkele van deze soorten is bekend, dat ze in de directe omgeving voorkomen.

Heide en stekelbrem Foto: Etje Hendriks

Binnen het project voeren we een aantal maatregelen uit ter verbetering van de bodem en het kort houden van de vegetatie.

- Verspreiden van 24 ton steenmeel: hierin zitten waardevolle stoffen die belangrijk zijn voor de bodem en voor planten en dieren.
- Onder de hoogspanningsmasten komen 3 afgerasterde begrazingsgebieden van gezamenlijk ongeveer 6 hectare. Door de afrastering met schapengaas van 1 meter hoogte sluiten enkele bestaande wandelpaden. Maar op drie plaatsen komen klappoortjes waarmee wandelaars in de begrazingsgebieden kunnen komen.
- Begrazing door ezels: zij eten onder andere de bast van jonge boompjes. Hierdoor verdwijnen sommige planten, waardoor er andere soorten kunnen terugkomen.
- In het gebied komt hier en daar al struikheide voor, maar door het terrein te 'enten' met heidemaaisel uit andere gebieden gaat de ontwikkeling van nieuwe soorten sneller.

Monitoring: Vooraf is een eerste meting uitgevoerd. Na 3 en 5 jaar laten we het gebied dat is ontstaan opnieuw onderzoeken.

Zweefvliegen in Veldhoven

WIL JANSEN

In augustus zijn we met de insectenwerkgroep (Etje, Lucy, Riekie, Ludy en Wil) bezig geweest met een inventarisatie van de bermen langs de Heerbaan en de Oersebaan in Veldhoven op verzoek van de gemeente. We hebben een aantal stukken berm van 200 meter geïnventariseerd op bloembestuivers zoals bijen, hommels, zweefvliegen en vlinders.

In dit stukje willen we wat vertellen over 4 soorten zweefvliegen, die we veel zagen op de planten in de berm. Ze hebben mooie namen zoals citroenpendelvlieg, blinde bij, groot langlijfje en witte reus.

Het leuke van zweefvliegen is dat ze voor de mens onschuldig zijn, maar in hun uiterlijk een bij, hommels, wesp of vlieg nabootsen. Een insectensoort die mens én hun natuurlijke vijanden steeds weer op het verkeerde been zet!

Zweefvliegen

De zweefvlieg hoort tot de insectenorde Diptera (Tweevleugeligen) en tot de familie van de Syrphidae (Zweefvliegen). In Nederland zijn er al meer dan 300 soorten bekend en bij het inventariseren van de bermen hebben we er 12 van gevonden.

Zweefvliegen hebben één paar vleugels waarmee ze tot wel 300 vleugelslagen per seconden kunnen maken. De zweefvlieg ontdek je vaak bij bloemen door eerst te kijken naar het typerende vlieggedrag, waar ze van het ene punt naar het andere punt gaan door afwisselend stil hangend te zweven, weg te vliegen en dan ineens weer stil hangend te zweven.

De volwassen zweefvlieg leeft vrijwel zonder uitzondering van nectar en de stuifmeel. Je ziet ze dan ook vaak op schermbloemen en composieten zitten.

De larven van zweefvliegen zien er verschillend uit, afhankelijk van waar ze leven en wat ze eten.

Mocht je meer willen weten over zweefvliegen dan kunnen we je het zeer mooi en overzichtelijk A5 boekje, met mooie foto's en ook een zoekleutel voor zweefvliegen van Adré Schulten aanraden. Je kan het bestellen bij ; <https://www.jeugdbondsuitgeverij.nl/product/zweefvliegen-van-nederland-en-belgie/>

Als je belangstelling hebt om meer van insecten te leren en je wil meedoen met de IVN-VEV insectenwerkgroep ben je van harte welkom en kun je mailen naar Wil_Janssen@kpnmail.nl

Citroenpendel(zweef)vlieg - *Helophilus trivittatus* is 12 tot 18 millimeter lang, lijkt wat op een wesp, maar mist een taille, heeft twee vleugels in plaats van vier en rondere ogen in plaats van langwerpige ogen. Bij deze soort heeft een mannetje een iets smaller achterlijf dan het vrouwtje. De citroenpendelvlieg heeft een voorkeur voor een wat vochtige, bloemrijke omgeving als vochtige heide en moerassen, maar wordt ook wel in tuinen aangetroffen. De vlieg leeft van nectar verschillende soorten planten,

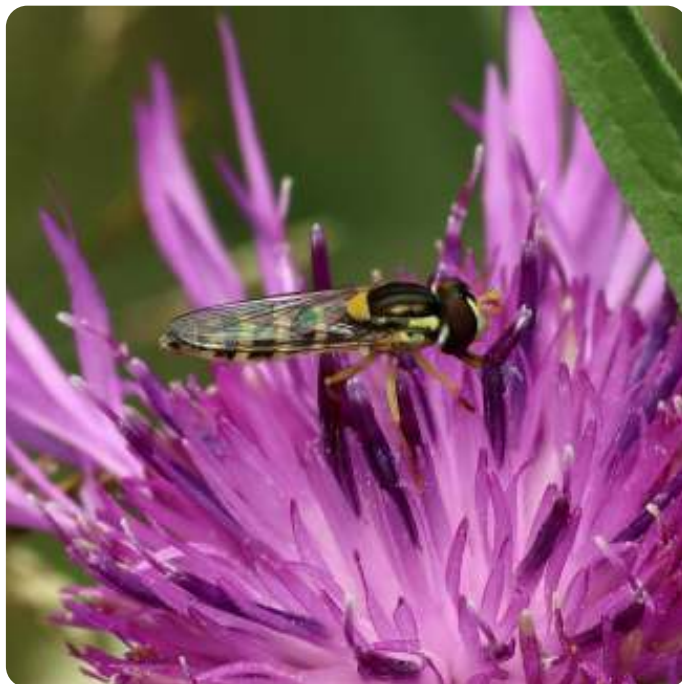
Citroenpendelvlieg Foto: Riekie van der Ven

echter alleen soorten waarbij de nectar niet te diep in de bloem zit, anders kan de vlieg er niet bij.

Het groot langlijfje - *Sphaerophoria scripta*

heeft gele poten, doorzichtige vleugels en wordt 8 – 11 mm lang. Ze zijn klein, zwart-geel gestreept en de soorten lijken sprekend op elkaar met name door hun lange achterlijf. Alleen het mannetje van deze soort laat zich wat makkelijker herkennen, omdat zijn achterlijf wat langer is dan zijn vleugels en op een latje lijkt. Daarom heet hij ook groot langlijfje, een bijna overal zeer algemene soort. De vrouwtjes uit het geslacht *Sphaerophoria* zijn alleen met de hulp van een microscoop uit elkaar te houden; hun achterlijf loopt spits toe.

De zweefvliegen zijn te zien van mei tot september. Zij leven van stuifmeel en nectar. In Nederland komt deze soort algemeen voor. Ze worden met name gezien in struwelen en in tuinen waar ze soms nectar van bloemen halen. De vliegtijd van de groot langlijfje is met name tussen april en oktober.

Groot langlijf Foto: Riekie van der Ven

Blinde bij Foto: Riekie van der Ven

Blinde bij – *Eristalis tenax*

kreeg zijn naam waarschijnlijk omdat hij wel erg op een bij lijkt maar niet kan steken. Daarnaast heeft de blinde bij rijen haren op zijn ogen, wat mogelijk tot de gedachte leidde dat hij blind was. De blinde bij komt overal in Nederland en Vlaanderen voor. De blinde bij, 14-16 mm lang, heeft ongeveer dezelfde vorm en kleur als de honingbij. Het verschil is vooral te zien in de vlucht: bijen maken een vrij vloeiende beweging, terwijl de blinde bij van positie naar positie kan schieten en regelmatig stil blijft hangen in de lucht.

Mannetjes en vrouwtjes zijn bij alle leden van het geslacht *Eristalis* makkelijk te herkennen. Bij de mannetjes raken de ogen elkaar boven op de kop, terwijl er bij de vrouwtjes een aanzienlijke afstand tussen zit waar men ook de ocelli (enkelvoudige ogen) kan vinden

De volwassen vlieg is te zien van juni tot november en leeft zoals vrijwel alle zweefvliegen van bloemennectar. De blinde bij is de laatste zweefvlieg die men kan vinden op bloeiende klimop. De vrouwtjes overwinteren in holle bomen en ook wel in huizen

De witte reus of ivoorzweefvlieg - *Volucella pellucens*

is een tweevleugelige die behoort tot de familie van de zweefvliegen. De *Volucella* familie bestaat uit 5 soorten zweefvliegen.

Dit zijn de witte reus, stadsreus, hommelseus, wespreus en de gele reus.

De witte reus is een van de opvallend groot- en breed gebouwde hommelsezweefvliegen. Het lichaam is overwegend zwart, maar het tweede achterlijfssegment is crème wit. De vleugels hebben een gelige basis en een opvallende zwarte middenvlek. De lichaamslengte is tussen 13 en 18 millimeter. De soort vliegt van mei tot augustus.

Ze worden gezien in loofbossen parken en tuinen. Bezoekt bloemen zoals de vlinderstruik en linde. Vrouwtjes leggen eitjes in de nesten van de gewone wesp, de Duitse wesp en de hoornaar.

Witte reus Foto: Wil Janssen

Wilgen knotten

THEA DEN OTTER

Zaterdag 6 november hebben wij, “Kleine Landschapselementen” en “Natuurmonumenten” de natuurwerkdag georganiseerd in de Dommelbeemden. We hebben één jaar over moeten slaan i.v.m corona. Dit jaar hebben wij het door laten gaan met goede maatregelen.

Om 9.00 uur zijn we met de voorbereidingen begonnen. Ruim voor de start om 10.00 uur waren er al veel mensen die zich kwamen aanmelden om de handen uit de mouwen te steken.

In dit gebied staan ruim 145 wilgen die om de 3 jaar geknot moeten worden. Er zijn 9 wilgen geknot, 11 wilgenstammen geschoren en een fikse boom klein gemaakt. Dit werk is verricht door 11 personen van KLE en 5 personen van buitenaf. Een wandelaar ging spontaan mee doen

Wilgen knotten langs de Dommel

nadat hij zijn hond had uitgelaten. Hij kwam uit Amsterdam en was op familiebezoek in Veldhoven. Helaas hebben er dit jaar geen kinderen deelgenomen aan deze dag. Al met al het was een gezellige dag en goed weer om te werken.

Herfstwandeling Eckartdal

ELS VAN DER VOORT EN ANITA LIEBREGTS

Verslag herfstwandeling van 17 oktober op het prachtige terrein van Eckartdal

Het was een prachtige zonnige dag. De kleuren van de bladeren van de bomen komen door de zon fantastisch tot hun recht. Er waren zo'n 32 mensen die mee gingen wandelen met de IVN publiekswandeling, op het terrein van Eckartdal. Anita ging met de kinderen en hun ouders mee en Els ging met een groep volwassenen op pad.

Door het natte en vervolgens warme weer van de afgelopen dagen waren er veel paddenstoelen. Met spiegeltsjes bekeken we de onderkant van de paddenstoelen; plaatjes of: buisjes, witte of roze steel, een kraag of geen kraag en de aanhechting van de onderkant van de paddenstoel aan de steel. Maar ondanks onze waarneming is het lastig een paddenstoel op naam te brengen. Enkele herkennen we als bijvoorbeeld de zwavelkopjes en de russula.

Door de onderzoekende houding van de volwassenen vinden we veel paddenstoelen. De kinderen vonden het geweldig om met een spiegeltsje op onderzoek te gaan. Ze hadden verschillende heksenkringen ontdekt, o.a. van het mooie paar-se rodekoolzwammetje en het roze elfenschermpje. Ze vonden ook een hele grote paddenstoel onder aan de stam van een beuk; de tonderzwam. Een aardappelbovist als een soort gelig bolletje op het pad en allemaal herkennen ze het elfenbankje op een dode tak. Ze geloofden echt dat er 's avonds elfjes op dansen, althans de jongste kinderen.

We gaan op zoek naar verschillende eiken: zomereiken en moseiken. We onderzoeken de bladeren, de stam en de eikels met hoedjes.

De christusdoorn was ook heel bijzonder, wat een grote doorns zaten aan de takken en stam. Niemand had ooit zo'n boom gezien.

Als we na het bewonderen van de bessen van de lelietjes van dalen, de salomonszegel, de taxus met gele en rode kleur bessen en de meidoorn hebben bekeken, komen we bij de muur waar de leiperen staan. Heel opvallend zijn de bladeren, de meeste zijn aangetast door perenroest, met de loepjes wordt de onderkant van de blaadjes goed bekeken.

Wat een verschillen en wat een wonderde wereld is de natuur. Ondertussen vertelt Els de geschiedenis van Eckartdal, het kasteel en de ijskelder. Een stukje cultuur en een stukje natuur.

Bij het kerkhof ontdekten we dat er in een oud konijnenhol bijen in- en uitvlogen, dus bleven we verstandig op een afstand. Tijdens het wandelen hadden de kinderen bladeren verzameld, ze ontdekten zo heel veel verschillende vormen en mooie kleuren, prachtige souvenirs.

Tot slot hebben we het rondje rond gemaakt langs de Dommel. Waterhoentjes, dodaarzen, eenden en meerkoeten waren er te zien. Helaas geen ijsvogel die boven het water vloog.

Wie nog wilde had gelegenheid om op eigen kosten een drankje te nuttigen in de herberg en om nog even na te praten over de heerlijke middag waar we zoveel gezien hadden.

Met een klein groepje lopen we terug naar de auto en zien we toch nog een prachtige vliegenzwam en op een stenen beeld zien we alle stadia lieveheersbeestjes, lopende lieveheersbeestjes en larven en vastzittende poppen. (laat dit jaar!!!) Het was een geweldige middag met veel bijzondere waarnemingen en mensen die allemaal geïnteresseerd waren en verwonderd over wat ze zagen.

Plantenwerkgroep op de Stratumse heide

MARIAN KESSELER

8 september 2021, een snikhete dag. De Stratumse Heide was die dag het doel van de plantenwerkgroep. De Stratumse Heide is een natuurgebied van ongeveer 110 ha. Het is eigendom van het Brabants Landschap. Het gebied wordt in het westen begrensd door de Leenderweg, in het zuiden door de A67, in het oosten door Gijzenrooi en in het noorden door de Eindhovense wijk Stratum.

Het is een voormalig stuifzandgebied, dat in de jaren 30 van de vorige eeuw is beplant met grove den. Er is veel reliëf. Een deel liet men ongemoeid en ontwikkelde zich tot heidegebied. Er is veel spontane opslag van bomen. In de Stratumse Heide liggen drie vennen.

We beginnen onze wandeling aan het eind van het Rendierveld. Er zijn twee routes uitgezet (rood en blauw), maar wij hebben een eigen route gelopen. We willen de drie vennen zien en ook het heidegedeelte. We lopen naar het Kanunnikesven. Het is genoemd naar de veenbes die hier vroeger veel voor kwam. De eetbare bessen werden in de omgeving van Eindhoven naar de rode kleur 'kanunnikes' genoemd. Doorgaans was het habijt van een kanunnik rood. (als een veenbes). Het ven is een zogenoemd 'ringven'. In het ven ligt een drijvend eiland, dat bestaat uit levend hoogveen: een dik veenmospakket, dat zichzelf steeds ophooft door aangroei aan de bovenzijde en afsterven aan de onderzijde. We hebben een prachtig zicht op het ven. Je kunt er ook omheen lopen.

Van het Kanunnikesven lopen we naar het Rietven. We zien een vrij kale oever en komen veel hondenbezitters tegen, die hun honden er ook in laten zwemmen. Via de oostzijde van het gebied lopen we naar de heide. Een verrassend mooi stuk. We zien veel libellen.

Het geluid van de A67 is steeds beter hoorbaar. We lopen door naar het Karperven, dat verscholen ligt in het naaldbos. Ook nu weer een mooi zicht op het ven, dat voor een groot deel verland is.

Ondanks de recreatieve druk is de Stratumse Heide toch een mooi gebied gebleven. Het is een aantrekkelijk gebied om doorheen te wandelen. Vooral het heidegedeelte is aan te raden.

Ga er bij voorkeur op een doordeweekse dag lopen. Maak je eigen route. Overal door het gebied lopen paadjes. Verdwalen is onmogelijk.

We hebben 79 soorten kunnen noteren. De lijst is op te vragen bij de plantenwerkgroep.

Wandeltip: de Scheeken, Boskant

HEINE VAN MAAR

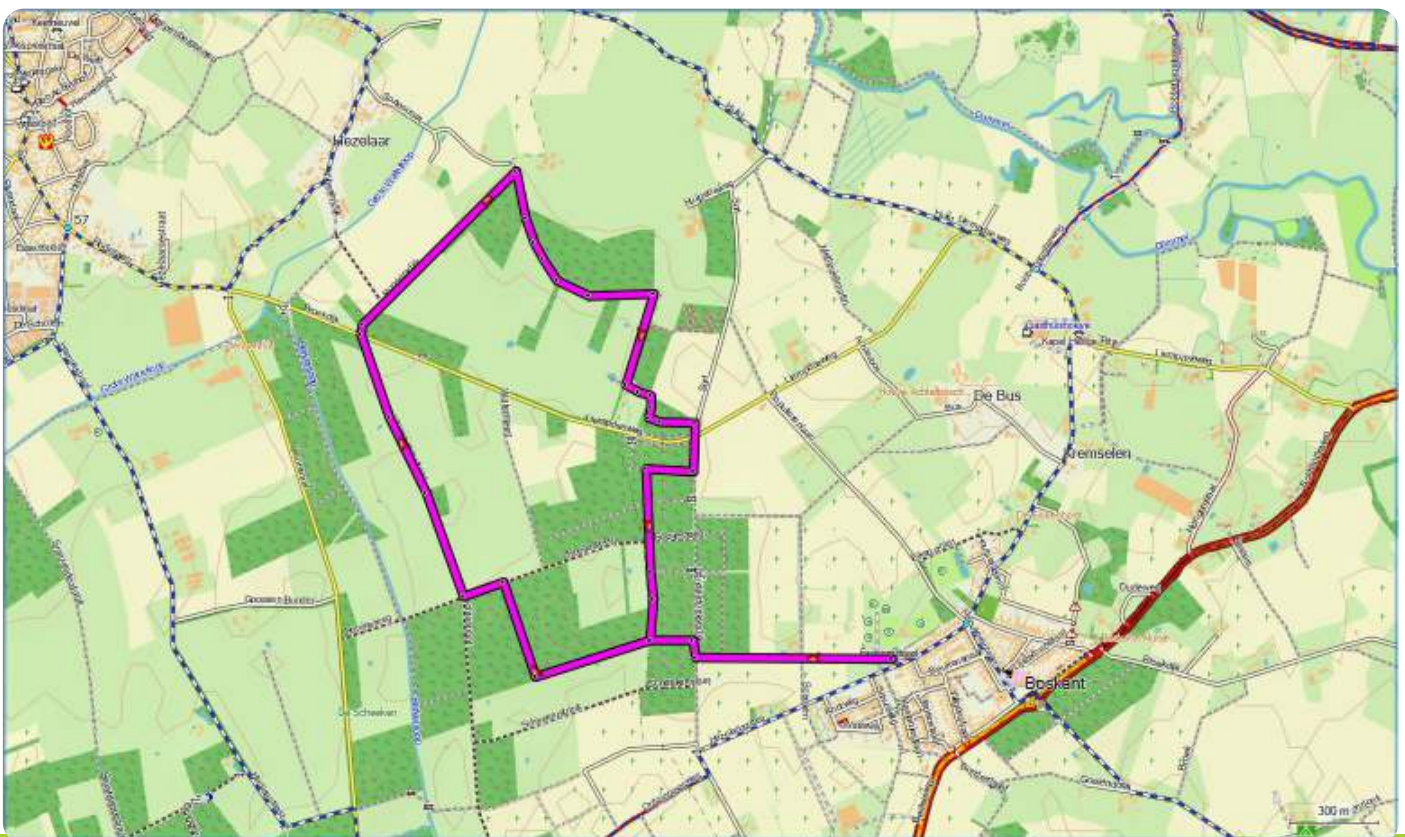
Rijdend met de auto van Eindhoven naar Den Bosch kom je door het Groene Woud. Je ziet uitgestrekte bossen links en rechts van de snelweg. Aan de linkerkant ligt de Mortelen en is voor de meesten bekend. De oostzijde daarentegen, de Scheeken, kent bijna niemand. Daar neem ik jullie deze keer mee naar toe.

Bereid je voor op het populierenlandschap, dat zelfs landelijk bekendheid heeft. De wandeling is voor een deel in bos op modderige paden en voor een deel door het open landschap op bredere zandwegen. De wandeling is ongeveer 2 uur en gaat veelal door natuurgebied van Brabants Landschap. Het mooiste is om hem met de klok mee te lopen. De start is in Boskant. Je kunt hier de auto (of fiets) parkeren op het parkeerterrein van de sportvelden van Boskant tussen Best en Sint Oedenrode, aan het begin van de Esdoornstraat. Parkeren op andere plekken is lastig.

Je loopt vanuit Boskant naar het westen tussen de boomkwekerijen door. Intensieve teelt met veel mestgift, gebruik van gif en een sterke ontwatering. De laanbomen van hier gaan heel Europa door. Je komt aan een breed zandpad, gaat even rechts en snel weer naar links. Hier beginnen de Scheeken. Je merkt het aan de glibberige paden, de bodem zit vol met leem. De Scheeken is door de waterhoudendheid van de leem gelukkig nooit echt ontgonnen. Het bleef steeds te nat. Zonder ruilverkaveling is het nu nog zo mooi. Volg de aangegeven route en je ziet op veel plekken dat de Bosgroep in het bos de exoten verwijdert, ook oudere populieren, en nieuwe loofhoutsoorten als zoete kers, fladderiep, linde en esdoorn aanplant. Deze soorten horen hier thuis en maken het bos nog rijker dan het nu al is. Veel sloten zijn kortgeleden opgevuld met zand om de afwatering te stoppen. Na een tijdje kom je in het halfopen populierenlandschap. Al eeuwenlang worden hier klompen gemaakt. De eigenaar van een perceel heeft het zogenaamde voorpootrecht. Hij mag naast zijn perceel op de grond van de gemeente, een zandpad bijvoorbeeld, populieren aanplanten. Dat doet iedereen. Dat heeft als gevolg dat deze streek als enige in Nederland dit schitterende populierenlandschap heeft.

Doorwandeland passeer je een verharde weg en zie je het verschil tussen natuurgrasland en intensief gebruikte weide. Vervolgens kom je opnieuw door het natte leembos. Het pad is weinig belopen, wat het extra aantrekkelijk maakt. En wat opvalt is dat het hier zo stil is, een onbekende hoek van het Groene Woud ver van wegen. Je kruist de verharde weg nogmaals en het laatste deel van de wandeling is weer door het bos. De oplettende wandelaar merkt dat hier stukken bos liggen op grond met weinig leem. Het pad is niet glibberig en je ziet een ander soort bos met o.a. douglassparren. Zo kom je terug in Boskant.

Deze wandeling is geschikt voor alle seizoenen. In het voorjaar zal het hier vol met vogels zitten, ik verwacht o.a. de middelste bonte en de zwarte specht, de houtsnip (luisteren in de schemering) en de wespendif.

Kinderdoe in het Heempark

JACQUELINE VAN HEEK

Het was weer onze eerste keer sinds Covid er tussendoor kwam. We kregen wat we verdienden, een hele mooie herfstdag, lieve leuke kinderen en groten, samen wel 75. Prachtige eekhoorns wijzen de weg naar de verhalenboom voor het spannende eekhoorn prentenboek van Rachel Bright. Daarna volgen de kinderen de eekhoornroute naar de natuurspelletjes en -activiteiten.

Ze verstoppert hazelnoten, zoals eekhoorns als wintervoorraad doen, maar deze mogen mee in een bloempotje naar huis. Voor kinderen toch moeilijk voor te stellen dat daar een hazelaar uit gaat groeien. Maar één kind wist het wel, daar kwam een eekhoortje uit!

Verspringen kunnen eekhoorns als de beste, wel 4 meter. Hoeveel stappen is dat en hoe ver kun jij eigenlijk springen? Dat lieten de kinderen zich geen twee keer zeggen en ook ouders lieten zich niet onbetuigd.

Even pauze voor een sapje en een hazelnootkoek. Dan knutselen met touw en een dennenappel, blaadjes, takjes, besjes een eikendopje, het wordt een echte herfstslinger. En kom gauw kijken op de snuffeltafel, daar ligt nog veel meer over alles wat de eekhoorn aangaat.

Dag allemaal, hopelijk zien we jullie allemaal weer op zondag 30 januari 2022 voor de vogels.

Eekhoorns begraven eikels Foto Jacqueline van Heek

Rubriek van IVN nu ook in Groot Eindhoven

RIEN DE SCHIPPER

Eind vorig jaar stond de teller van IVN-stukjes in Veldhovens Weekblad op 96. De verwachting werd toen uitgesproken dat de mijlpaal 100 binnen handbereik was. Door veranderingen bij de uitgever van het blad, bleek dat moeilijker dan gedacht. Vanaf januari zijn een hele tijd helemaal geen stukjes gepubliceerd, zodat de teller op 97 bleef hangen. Inmiddels ziet het er een stuk beter uit.

Veldhovens Weekblad en Groot Eindhoven zijn bij een andere uitgever gekomen en hebben besloten waar dat mogelijk is, om redactioneel samen te werken.

Dat heeft tot gevolg gehad dat we nu weer begonnen zijn met de twee-wekelijkse publicaties. En dus óók in Groot Eindhoven. We zijn hernieuwd van start gegaan met een item over park Meerland, gelegen op de grens van Eindhoven en Veldhoven. Hoe toepasselijk. En...stukje nummer 100 is inmiddels verschenen.

Foto bij het 100ste artikel

Rosse woelmuis Foto Jos de Bruijn

Bunzing

Vogeltjes voeren

JOS DE BRUIJN

Altijd weer leuk, vogeltjes voeren in de tuin. Ook dit jaar ben ik er weer aan begonnen tot grote vreugde van koolmees, pimpelmees, boomklever etc. etc.

Behalve eten van het aangeboden zaad knoeien de mezen er lustig op los want het ene zaadje is lekkerder dan het andere. Daarmee zijn dan vinken, heggemussen en duiven weer blij.

En ook nog een andere bewoner van mijn tuin. Laatst zag ik een muisje zich tegoed doen aan het afgevalen zaad.

Bij betere beschouwing bleek dit een Rosse woelmuis te zijn, herkenbaar aan de relatief korte staart, de grijze flanken en de roodbruine haren op met name bovenkop en rug. Het aardige van dit beestje is dat hij niet bijzonder schuw is en bovendien vaak overdag actief. In dit geval zat hij/zij op het gemak te eten op nog geen drie meter afstand van het raam waarachter ik stond. Ik heb een paar foto's kunnen maken, jammer genoeg komt de roodbruine kleur niet echt goed over.

Enkele dagen later werd ik opnieuw verrast.

Ik plaats zo nu en dan een cameraval in de tuin om te kijken wat er in de nacht rondspookt. Meestal onze eigen hond of een of andere kat maar nu was het raak!

Op de plek van de Rosse woelmuis liep een bunzing rond die vanuit de Aanschotse beemden onze tuin kwam verkennen. Die had ik lang niet meer hier gezien. Daar was ik dus echt blij mee.

Of de rosse woelmuis er ook blij mee was weet ik niet.....

Feest in de vlindertuin

JOSÉ VAN LIESHOUT

We kunnen nog medewerkers gebruiken in de tuin.

We werken iedere maandagmorgen van 9.00 uur tot 12.00 uur

Van 10 tot 10.30 uur hebben we pauze om wat te drinken en gezellig te kletsen.

In 2022 bestaat de tuin 25 jaar.

Dit willen we vieren met een uitgebreide open dag met een feestelijk tintje.

Noteer maar vast in je agenda zondag 26 juni 2022.

Ook in de herfst is de tuin prachtig (zie foto).

José van Lieshout

Coördinator van de tuin.

Zaden van kruiskruid Foto: José van Lieshout

Toekomstig schoolplein Eckartcollege

CLAUDIA STOLDT

Via IVN Brabant kwam de vraag naar het vergroenen van een schoolplein bij ons terecht bij de werkgroep Duurzaamheid. In het kader van een project op het Eckartcollege zijn leerlingen van vier klassen actief betrokken bij het plannen en aanleggen van een groen schoolplein voor de brugklas. Op 18 november hebben ze, na grondig voorwerk, hun plannen gepresenteerd. Er waren 8 experts aanwezig. De 'projectbureaus', bestaand uit 4 leerlingen, mochten hun plannen aan 3 verschillende experts presenteren.

Het is spannend wat er uitkomt. Welke ideeën blijven overeind? IVN Brabant begeleidt dit traject. Ik vond het verrassend wat ze allemaal al op papier hadden gezet. Een beetje stil werd ik bij het eerste groepje, dat vooral veel schaduw wilde creëren. Op mijn vraag waarom, kreeg ik het antwoord dat je niet op je mobiel kan kijken met felle zon.... Oké dat was het eerste groepje, bij de volgenden was dat niet zo'n issue. De anderen hadden er goed over nagedacht, concepten voor een moestuin voor de schoolkantine, een wateropvang met waterzuivering, innovatieve speelplekken... Van alles kwam langs. Nadat ze feedback hebben gekregen van de experts moeten ze aan de slag voor hun eindpresentatie. De leerlingen hebben twee weken de tijd om hun ontwerp uit te werken en dan gaan ze het presenteren. Het winnende ontwerp zal dan ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Ik ben erg benieuwd naar het vervolg.

Tiny forest aanplanten Foto: IVN Brabant

Tiny Forest, een groene oase in de stad

MARIAN KESSELER

In het Genderpark, gelegen in de Eindhovense wijk Genderdal, komt een Tiny Forest.

Ook in de Eindhovense wijk Mensfort zal een Tiny Forest aangelegd worden.

Basisschool de Troubadour in het Genderdal en basisschool 't Palet in Mensfort zijn de eerste twee Eindhovense scholen die de stadsbosjes samen met de gemeente en IVN Natuureducatie gaan aanleggen en gebruiken als educatief buitenlokaal. Het is de bedoeling, dat de bosjes de komende maanden gerealiseerd worden.

Een Tiny Forest is een klein bosje met uitsluitend inheemse soorten, ter grootte van een tennisbaan. Het voegt extra groen toe aan de stad en het is een plek waar natuureducatie mogelijk is voor basisschoolleerlingen. Het moet een plek worden, waar natuur en natuureducatie samenvallen.

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is betrokken bij dit educatietraject rondom de Tiny Forests in Eindhoven. Op de vraag vanuit het bestuur om ook de scholenwerkgroep aan te laten sluiten bij dit traject heeft de werkgroep positief gereageerd.

Op basisschool de Troubadour heeft IVN Natuureducatie al gastlessen gegeven.

Op 3 november jl. kwam Marjolein Lommen (projectleider IVN Natuureducatie regio Zuid) met collega Robbert naar de Troubadour om in een negental groepen te praten over het Tiny Forest, dat op loopafstand van de school in het Genderpark komt te liggen. Bij die gastlessen waren twee mensen van IVN VEV aanwezig. Op een speelse manier leerden de kinderen wat een Tiny Forest is en waarom het zo belangrijk is er veel aan te planten. Ook hun taak als Tiny Forest Ranger (boswachter) werd besproken.

Na de gastlessen maakte de leerlingenraad samen met de hovenier een eerste ontwerp voor het bos(je). Waar moeten de paden komen? Waar komt het buitenlokaal? Hoe gaat het bos heten? De hovenier had een plattegrond meegenomen waarop de ideeën ingetekend werden. Er zullen ongeveer 750 boompjes geplant worden.

IVN VEV zal ook bij het beplanten van de bosjes aanwezig zijn. Hierover volgende keer meer.

Beleef de natuur

Twee scholen helpen mee met kleine boompjes trekken tussen de heide bij de Grote Vlasroot Foto's: Anita Liebrechts

Werken met ASML aan de Turfweg Foto: Rien de Schipper